

Vlaams
Parlement

stuk **2185** (2013-2014) – Nr. 3
ingediend op 14 januari 2014 (2013-2014)

Nota van de Vlaamse Regering

Groenboek Zesde Staatshervorming

Gedachtewisseling

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door mevrouw Tinne Rombouts

*Samenstelling van de commissie:**Voorzitter:* de heer Bart Martens.*Vaste leden:*

de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyskens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
de heren Bart Martens, Jurgan Vanlerberghe;
mevrouw Tine Eerlingen, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heren Johan Sauwens, Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Steve D'Hulster, mevrouw Michèle Hostekint;
de heren Piet De Bruyn, Marius Meremans;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

Stukken in het dossier:

2185 (2013-2014) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering
– Nr. 2: Verslag over gedachtewisseling

INHOUD

Inleiding.....	4
Hoofdstuk 4. Prijzencontrole	4
1. Drinkwaterdistributie en -levering.....	4
1.1. Toelichting.....	4
1.2. Vragen en antwoorden.....	6
2. Prijzencontrole – afvalbeleid	8
Hoofdstuk 11. Afval en klimaat.....	8
Afdeling 1. Doorvoer afvalstoffen.....	8
1. Toelichting.....	8
2. Vragen en antwoorden.....	11
Afdeling 2. Nationale Klimaatcommissie (NKC) en responsabilisering inzake klimaat.....	12
1. Toelichting.....	12
2. Vragen en antwoorden.....	16
Conclusie	19
Gebruikte afkortingen	20
Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak op 10 december 2013 tijdens een gedachtewisseling de haar toegewezen delen van het groenboek Zesde Staatshervorming.

De getoonde presentaties zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit stuk op [www.vlaamsparlement.be](#).

Inleiding

De heer *Jean-Pierre Heirman*, secretaris-generaal van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, stelt dat deze gedachtewisseling de bevoegdheden van de commissie Leefmilieu betreft, in de strikte zin van het woord. Die zijn terug te vinden in deel 1 van het groenboek, over het sociaaleconomische beleid, in de hoofdstukken 4 en 11. In het hoofdstuk 4 over de prijzencontrole vindt men twee elementen terug, namelijk de drinkwaterdistributie en -levering en het afvalbeleid. In het hoofdstuk 11. Afval en klimaat, is er afdeling 1, over de doorvoer van afvalstoffen, en afdeling 2, over de Nationale Klimaatcommissie en de responsabilisering inzake klimaat.

Er zijn echter wel raakvlakken tussen het domein LNE en de bevoegdheden die in andere commissies worden besproken. De distributienettarieven voor energie en het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost worden besproken in de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie en het vervolgingsbeleid in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting. Onteigeningen en aankoopcomités, bijvoorbeeld van natuurgebieden, en fiscale uitgaven rond milieu worden ook in die laatste commissie besproken. Ook het Federaal Crisiscentrum en het Rampenfonds worden geregionaliseerd. Dat wordt in de Commissie voor Bestuurszaken en Binnenlandse Aangelegenheden besproken. De lasten van het verleden blijven echter wel op het federale niveau.

HOOFDSTUK 4. PRIJZENCONTROLE

1. Drinkwaterdistributie en -levering

1.1. Toelichting

Situering – integrale waterprijs nu

Mevrouw *Ellen Wailly*, diensthoofd Reguleringsinstantie van de Vlaamse Milieumaatschappij, zegt dat Vlaanderen een grotere bevoegdheid zal krijgen over de controle van de waterprijs. De huidige samenstelling van de integrale waterprijs wordt toegelicht en vergeleken met deze in de andere Europese landen en regio's.

Sinds de invoering van de integrale waterfactuur in 2005, zijn de watermaatschappijen saneringsplichtig geworden voor het geleverde water. Sindsdien bestaat de waterfactuur uit een drinkwatercomponent en saneringscomponenten. Via de drinkwatercomponent draagt de abonnee bij in de kosten voor productie en levering van het leidingwater. Via de saneringscomponenten wordt bijgedragen in de kosten voor de gemeentelijke en bovengemeentelijk sanering. De drinkwatermaatschappijen kunnen de tarieven voor de drinkwatercomponent niet vrij bepalen. Ze moeten een aanvraag tot prijsverhoging indienen bij de federale minister van Economie die de maximumprijzen goedkeurt, na advies van een prijzencommissie waarin zowel werkgevers als werknemers vertegenwoordigd zijn en waarin de VMM een adviserende stem heeft. Nu wordt die prijscontrole geregionaliseerd.

De tarieven voor de bovengemeentelijke saneringscomponent bepalen de watermaatschappijen nu onder het toezicht van de Economische Toezichthouder van de VMM. De basis-

elementen van die prijszetting werden decretaal verankerd in het Drinkwaterdecreet. Dat decreet bevat een aantal principes, bijvoorbeeld dat de vervuiler betaalt en dat de minderinkomsten ten gevolge van vrijstellingen moeten worden gecompenseerd. Het maximumtarief voor de gemeentelijke bijdragen werd gekoppeld aan dat van de bovengemeentelijke bijdrage. De sturing van de integrale waterfactuur zit op dit ogenblik dus verspreid. De federale minister is nog bevoegd voor de drinkwatercomponent en Vlaanderen is volledig bevoegd voor de saneringscomponent. De regionalisering van de drinkwatercomponent zal een integrale benadering van de waterprijs mogelijk maken.

Een getoonde figuur geeft de evolutie van de integrale waterprijs weer voor een gemiddeld gezin tussen 2009 en 2013 en toont het aandeel daarin van de drinkwatercomponent en de saneringscomponent. In 2013 bedroeg de integrale waterfactuur voor een gemiddeld gezin ongeveer 350 euro. Deze prijs volgde de voorbije jaren nagenoeg volledig de evolutie van de index.

Eind 2012 liet de VMM een onderzoek uitvoeren naar de integrale waterprijs in een aantal andere regio's en landen van Europa. In de tweede figuur gaat het om een gezin van twee personen, het meest voorkomende gezinstype in Vlaanderen. Voor de andere gezinstypes ziet de figuur er echter gelijkaardig uit. In de figuur wordt de integrale waterfactuur uitgezet ten opzichte van het budget van de verschillende inkomensgroepen. Daaruit blijkt dat de integrale waterprijs in Vlaanderen relatief laag is, vooral voor de lagere inkomensgroepen. Voor het hoogste deciel is dat niet altijd het geval. In Brussel ligt de integrale waterfactuur iets lager dan in Vlaanderen.

Een volgende figuur illustreert de kosten voor water in de totale consumptie van de huishoudens in de verschillende Belgische regio's. De gegevens zijn afkomstig uit de huishoudbudgetenquête van de FOD Economie. In 2010 werd ongeveer 0,7 percent van het consumptiebudget besteed aan water. Ook op dat vlak zijn Vlaanderen en Brussel goedkoper dan Wallonië.

Huidig beleidskader: Europa en Vlaanderen

Mevrouw Wailly gaat in op het Europese beleidskader. De Europese kaderrichtlijn Water die van kracht is sinds 2000 en die in Vlaanderen werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid, bevat een aantal bepalingen rond kostenterugwinning en waterprijsbeleid. De kaderrichtlijn stelt dat de doelgroepen een redelijke bijdrage moeten leveren in de kosten van de waterdiensten, namelijk de private kosten en de milieu- en hulpbronkosten. Daarbij moet worden uitgegaan van het principe dat de vervuiler betaalt. Zowel de productie en de levering van drinkwater als de publieke inzameling en zuivering van drinkwater zijn in Vlaanderen gedefinieerd als waterdienst. De kaderrichtlijn Water bepaalt ook dat het waterprijsbeleid prikkels moet bevatten om de watervoorraden efficiënt te benutten. Ze stelt ook dat er correcties mogelijk zijn om sociale, economische en ecologische effecten te bereiken of om rekening te houden met geografische en klimatologische omstandigheden.

Opportunities regionalisering en aansluiting huidige taken VMM

Het Europese beleidskader biedt een aantal mogelijkheden om na de regionalisering een integraal beleid uit te stippelen. Een regulering van de waterprijs blijft noodzakelijk omdat drinkwatervoorziening en afvalwatersanering elementaire basisbehoeften zijn. Bovendien gaat het om een natuurlijk monopolie, wegens het kapitaalsintensieve karakter van deze activiteiten. Het is ook belangrijk om de toegankelijkheid, de kwaliteit en de betaalbaarheid van water te waarborgen. De regionalisering maakt een meer directe koppeling mogelijk tussen het waterbeleid en de waterprijs. Als Vlaanderen beslist tot de invoering van

nieuwe openbaredienstverplichtingen, dan kan bij de totstandkoming van de regelgeving al nagedacht worden over het doorrekenen van de kostprijs. Er is ook synergie mogelijk tussen de sturing van de drinkwatercomponent en de saneringscomponent en er is een koppeling mogelijk met het integrale waterbeleid.

Voorts sluit dit aan bij de huidige taken van de VMM die al over een uitgebreide expertise beschikt, onder meer inzake het vestigen van heffingen, het adviseren van vergunningen en de economische en ecologische aspecten van het waterbeleid.

De VMM beschikt voor haar economische taken over heel wat instrumenten, zowel voor drinkwater als voor afvalwater. Er gebeurt nu al een prestatie- en efficiëntievergelijking. Er is ook al een rapporteringskader voor drinkwater en afvalwater, er zijn rekenmodellen en er is een overlegplatform. De VMM voert ook specifieke onderzoeken uit en publiceert adviezen en rapporten. Er is onder meer onderzoek gebeurd naar een uniforme tariefstructuur voor drinkwater en naar de kosteloze levering.

Stappenplan integrale waterprijscontrole

Wat is het stappenplan naar de integrale waterprijscontrole? De bevoegdheidsoverdracht is voorzien voor 1 juli 2014. Een overgangsperiode is noodzakelijk om de continuïteit te garanderen. Die overgangsperiode moet echter zo kort mogelijk worden gehouden. Ondertussen is de VMM gestart met een screening naar haalbare methodes. In de ons omringende landen heeft men daar al wat ervaring mee. Op korte termijn zullen ook de noodzakelijke aanpassingen aan de regelgeving worden onderzocht, zowel voor de procedures als voor de instrumenten en de handhaving. Het is de bedoeling om op middellange termijn een onderbouwde methode voor tariefzetting uit te bouwen.

Aandachtspunten

De regio's zullen bevoegd worden voor prijscontrole, onder meer voor de drinkwaterprijs. De federale overheid zal transversale maatregelen kunnen blijven nemen, zoals prijsblokkering. Wat die transversale maatregelen precies zijn en hoe die zullen worden toegepast, moet nog blijken. Daarover zullen afspraken moeten worden gemaakt.

Voor een volwaardige sturing is er een duidelijk kader nodig, met duidelijke bevoegdheden, duidelijke instrumenten en duidelijke handhavingsmogelijkheden. Dat alles moet worden opgenomen in een duidelijke wetgeving.

1.2. Vragen en antwoorden

De heer *Hermes Sanctorum* stelt vast dat de integrale benadering van water kan worden versterkt na de regionalisering. De overheveling van die bevoegdheden is dus een goede zaak.

De progressieve tarifiering, zoals voor de energieprijzen, is volgens zijn fractie een belangrijke opportuniteit. Daarmee kan een sociale en een ecologische doelstelling worden gediend. Dat zou een omkering zijn van de huidige tariefstructuur. Hij hoopt dat men snel werk kan maken van een dergelijk systeem.

Behalve de progressieve tariefstructuur zullen er allicht nog andere modellen het onderzoeken waard zijn. Op welke termijn kan de VMM daar werk van maken?

Mevrouw *Tine Eerlingen* weet dat de kostenstructuur momenteel verschilt naargelang de regio. Is het mogelijk om voor heel Vlaanderen uniforme tarieven in te voeren?

Het lijkt haar vreemd dat er toch nog toezicht mogelijk is vanuit de federale overheid. Zijn er regels vastgelegd voor een eventuele transversale prijsblokkering?

De heer *Bart Martens* stelt vast dat de bevoegdheid voor het bepalen van de maximum-prijs naar Vlaanderen komt. Wordt Vlaanderen ook bevoegd voor de tariefstructuur? Vandaag past elke drinkwatermaatschappij een aparte vaste component en een aparte variabele term toe. Elke maatschappij heeft eigen sociale vrijstellingen: soms is er een sociale correctie op de drinkwatercomponent, soms wordt de sociale vrijstelling op de bovengemeentelijke saneringsbijdrage integraal toegepast op de gemeentelijke saneringsbijdrage, soms gebeurt dat slechts voor de helft of helemaal niet. Een grotere harmonisering van de tariefstructuur, over de verschillende drinkwatermaatschappijen heen, kan dus interessant zijn.

In de energiesector moeten er tariefvoorstellen worden gedaan die dan kunnen worden aanvaard of afgewezen door de regulator. Er zijn ook uniforme afschrijvingstermijnen. Een gelijkaardige werkwijze zou volgens de heer Martens nuttig kunnen zijn voor de drinkwatersector. Daarbij zou de regulator bepaalde kosten kunnen verwerpen als zijnde onredelijk. Via benchmarking zou hij de efficiëntiewinsten van bepaalde drinkwatermaatschappijen kunnen opleggen aan de andere. Daarbij denkt het lid aan de discussie over het oordeelkundig aanwenden van de saneringsbijdrage. Er is nood aan een regulator die streng kan optreden om ervoor te zorgen dat het geld van de consument goed wordt besteed. Welke rol kan de VMM daarin opnemen?

Mevrouw *Ellen Wailly* merkt op dat elke inwoner van Vlaanderen recht heeft op vijftien kubieke meter gratis water per jaar. Dat was bedoeld als een sociale maatregel, maar het is ook de basis van een progressieve tariefstructuur. Over die vijftien kubieke meter gratis water is er geregeld discussie. Uit een recente analyse van de VMM is gebleken dat een deel van de gezinnen onder de vijftien kubieke meter per persoon blijft omdat er al heel wat substitutie door hemelwater gebeurt. Het aandeel van de vaste vergoeding in de drinkwatercomponent bedraagt slechts een derde. Voor de saneringsvergoeding is er geen vaste component. Het aandeel van de vaste vergoeding in de integrale waterfactuur is dus relatief laag. Voor een gemiddeld gezin is meer dan 85 percent van de integrale waterfactuur gerelateerd aan het gemeten verbruik.

Er zijn zeker mogelijkheden voor een meer uniforme tariefstructuur. Vlaanderen kan trouwens nu al tariefstructuren opleggen. Vorig jaar heeft de VITO, in opdracht van de VMM, een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor een meer uniforme tariefstructuur voor de drinkwatercomponent. De watermaatschappijen werden betrokken bij dit onderzoek. De VMM is dat onderzoek nu aan het verfijnen. De vraag is vooral op welke doelstelling de Vlaamse overheid wil inzetten. Streeft ze naar kostenterugwinning of duurzaam watergebruik of is het vooral de bedoeling dat iedereen met eenzelfde verbruik ongeveer evenveel betaalt? De termijn waarop dit gerealiseerd kan worden, hangt samen met de na te streven doelstelling. Normalerwijs zal er in de loop van 2014 een advies kunnen worden geformuleerd rond de uniforme tariefstructuur voor de drinkwatercomponent.

De federale overheid zou transversale maatregelen kunnen opleggen om de inflatie tegen te gaan en om de mededinging te vrijwaren. Hierover bestaat nog heel wat onduidelijkheid.

Mevrouw *Hilde Soetaert*, afdelingshoofd Economisch toezicht van de VMM, merkt op dat er nog heel wat verschillen zullen zijn naargelang de drinkwatermaatschappij en naargelang de gemeente indien men alleen inzet op een uniformisering van het tarief voor de drinkwatercomponent. Als VMM de rol van integrale waterregulator dient te spelen, dan

moeten daar voldoende middelen tegenover staan. Er moet ook een duidelijk mandaat zijn binnen een duidelijk kader met de nodige handhaving. Uit de resultaten van de verplichte gemeentelijke rapportering voor 2012 kan men opmaken dat er nog altijd twintig tot dertig gemeenten zijn die niet rapporteren. De VMM kan die rapportering echter niet afdwingen. Dat is nochtans belangrijk om duidelijkheid te scheppen. Dit is niet alleen voor de regulator van belang maar ook voor de sector is transparantie essentieel.

2. Prijzencontrole – afvalbeleid

De heer *Rudy Meeus*, afdelingshoofd Afval en Materialenbeheer van OVAM, ziet in het instrumentarium inzake prijzencontrole dat in het kader van de zesde staatshervorming naar Vlaanderen wordt overgeheveld geen bijkomende kansen voor een nieuw beleid.

Vooreerst is er voor het bedrijfsafval geen monopoliesituatie zoals voor het drinkwater: alle bedrijven kunnen kiezen tussen diverse operatoren. Voor de fracties die selectief worden ingezameld, is er een belangrijke internationale recyclagemarkt waar er voldoende concurrentie speelt. Voor met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval kunnen de bedrijven ook kiezen voor de gemeentelijke infrastructuur. Bedrijven moeten in dat geval, net als elke burger, het afval conform de gemeentelijke reglementen afleveren en beheren.

Wanneer gebruik gemaakt wordt van de gemeentelijke inzamelkanalen bestaan er wel degelijk prijsverschillen en wordt het principe dat de vervuiler betaalt onvoldoende toegepast. In vele gemeenten werd het grof vuil en soms ook het huisvuil, gratis ingezameld. Het is echter de bedoeling dat iedereen betaalt voor de afvalstoffen die hij of zij produceert. Daarom werd met het Materialendecreet de wettelijke basis gelegd voor een afvalbeheer dat de kosten op een transparante manier doorrekent aan de burgers, binnen een bepaalde prijzenvork. Uiteraard speelt ook de gemeentelijke autonomie op dat vlak een rol. VLAREMA, een reglement dat van toepassing is sinds 1 juni 2013, heeft geleid tot een zekere harmonisatie op dat vlak.

HOOFDSTUK 11. AFVAL EN KLIMAAT

Afdeling 1. Doorvoer afvalstoffen

1. Toelichting

De heer *Rudy Meeus*, afdelingshoofd Afval en Materialenbeheer van OVAM, licht toe dat de bevoegdheid voor de doorvoer van afvalstoffen gedeeld wordt door OVAM en door de Milieu-inspectie van het Departement LNE. OVAM is bevoegd voor de vergunningen en de Milieu-inspectie is bevoegd voor de handhaving.

Gevolgen staatshervorming

De heer *Bart Palmans*, inspecteur van de Milieu-inspectie, meent dat de handhaving het meest interessante element is voor Vlaanderen. Op dit ogenblik is Vlaanderen bevoegd voor de in- en uitvoer van afval uit het Vlaamse Gewest, over de landsgrens. Met deze staatshervorming zou ook de doorvoer van afvalstoffen een gewestelijke materie worden. Dit is onder meer belangrijk voor het elektronische afval uit de buurlanden dat via de haven van Antwerpen uitgevoerd wordt naar Afrika en het Verre Oosten.

Juridisch gaat het over het toezicht op de Europese verordening Overbrenging Afvalstoffen ((EG)1013/2006). Het gaat op het eerste zicht om een kleine bevoegdheid, waaraan weinig middelen en weinig personeel verbonden zijn. Maar als men de vergelijking maakt met de huidige situatie inzake de in- en uitvoer van afvalstoffen, gaat het toch om een

belangrijk element. Ongeveer tachtig percent van het afval dat de haven van Antwerpen passeert, is namelijk doorvoer. Met de regionalisering van deze bevoegdheid zal het aantal controles dus sterk moeten toenemen.

Door de regionalisering van deze materie hoeven de gewesten niet meer betrokken te worden bij het uitwerken van de federale regelingen ter zake. In het kader van de Europese verplichtingen moet er wel een samenwerkingsakkoord worden afgesloten. Artikel 53 van EVOA bepaalt namelijk dat er in elke lidstaat een unieke doorvoerautoriteit dient te bestaan die machtiging geeft voor de transporten van gevaarlijk afval doorheen het grondgebied. Het groenboek beschrijft een aantal opties voor deze overdracht.

Groenboek – controles

De Milieu-inspectie staat positief tegenover deze bevoegdheidsoverdracht. Tot nog toe waren de gewesten bevoegd voor de in- en uitvoer en het federale niveau voor de doorvoer. Na de regionalisering kunnen betere controleprocedures worden afgesproken met de politie, de douane, het openbaar ministerie en de sector.

Tot nog toe waren er op het federale niveau vijf technische controleurs, waarvan vier Nederlandstalige. Het gaat om personeelsleden van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Op dit moment doen deze technische controleurs de wegcontroles over heel Vlaanderen en de havencontroles, vooral in Zeebrugge en Antwerpen. LNE stelt voor om de vier Nederlandstaligen te laten overkomen naar de afdeling Milieu-inspectie. Dat is in Vlaanderen de enige autoriteit die bevoegd is voor alle wetgeving hierover. Het groenboek bevat twee opties hierover, maar eigenlijk zijn dat slechts accentverschuivingen. Op dit ogenblik staan de technische controleurs van de FOD VVVL vooral in voor een administratieve behandeling, voor het tegenhouden en eventueel terugsturen van containers. De Milieu-inspectie zou, indien mogelijk, vooral willen mikken op een gerechtelijke vervolging, zeker voor de grote overtreders. Zo niet ontstaat er een discrepantie tussen de aanpak van Vlaamse en van buitenlandse bedrijven.

Behalve die vier technische controleurs is er ook nog een coördinator Inspecties. Deze zou de overstap naar het gewestelijke niveau niet maken. Daarnaast zijn er ook nog de zogenaamde ‘gebezigde’ ambtenaren. Dat zijn ambtenaren van de FOD Financiën die na het openstellen van de Europese binnengrenzen twintig jaar geleden, geen opdracht meer hadden. Daarom werden ze indertijd uitbesteed aan de gewesten en aan de FOD VVVL voor de controle op in-, uit- en doorvoer van afvalstoffen. Zij staan op de loonlijst van de FOD Financiën, worden administratief opgevolgd door de FOD VVVL, maar krijgen ook opdrachten van de drie gewesten. In 1994 ging het om meer dan dertig personen. Nu zijn dat nog slechts 3,5 vte waarvan een halve vte Nederlandstalig is. LNE is geen vragende partij om die te integreren in de Vlaamse administratie. Daarom gaat hij nu terug naar de FOD Financiën. In het andere geval zou hij via een nieuw koninklijk besluit aan de gewesten moeten worden uitbesteed. Voor het toekennen van de toezichtsoopdrachten moet er bovendien een samenwerkingsakkoord worden gesloten. De toezichtsoopdracht zou moeten worden toegewezen via een wijziging van het Milieuhandhavingsdecreet. Tegen dat ogenblik zal deze persoon wellicht met pensioen gaan.

Bij de doorvoer van afval gaat het vooral om transporten die vertrekken uit de omliggende lidstaten. Als men malafide bedrijven wil aanpakken, dan zal het Vlaamse Gewest meer moeten gaan samenwerken met de autoriteiten van die landen. De coördinator Inspecties die deze taak op dit ogenblik op het federale niveau opneemt, zal de overstap naar Vlaanderen echter niet maken.

Werkingsmiddelen

Voor de technische controleurs op het federale niveau is er ongeveer 65.000 euro aan werkingmiddelen beschikbaar. Daarnaast is er nog 4000 tot 5000 euro aan Vlaamse bijdragen voor de huidige werking van de gebezigde ambtenaren. Tot nog toe waren de werkingskosten dus heel beperkt. Dat is vooral te danken aan de lichte organisatiestructuur van de FOD Financiën. Deze controleurs hebben hun standplaats thuis en ze rijden met hun eigen voertuig.

Transitieperiode

Op 1 juli 2014 wordt het Vlaamse Gewest bevoegd voor deze materie. In de transitieperiode blijft het personeel echter werken binnen het federale administratieve kader. Die transitieperiode zal duren tot de nominatieve overdracht van het federale personeel. Afspraken over de praktische werking tijdens de transitieperiode worden opgenomen in een protocolakkoord.

Er is nog onduidelijkheid over het personeel dat daadwerkelijk zal overkomen. De FOD VVVL is namelijk bezig aan een lichte afbouw van de dienst. Dan is er nog het vermelde probleem met de gebezigde ambtenaren. Vanaf 1 januari 2015 zou ook het budget overkomen. Op dat ogenblik zouden de lonen echter nog betaald worden door het federale niveau. Dat is geen wenselijke situatie. Op het Vlaamse niveau zijn er namelijk andere vergoedingssystemen.

De Vlaamse toezichthouders zullen vanaf 1 juli 2014 automatisch bevoegd worden voor het toezicht op de doorvoer van afvalstoffen. De federale toezichthouders blijven bevoegd op basis van de wet van 9 juli 1984 betreffende de doorvoer van afvalstoffen. Op dat ogenblik zullen er in Vlaanderen dus twee toezichtsregimes zijn, voor twee gelijkaardige soorten van wetgeving. Daarom is de Milieu-inspectie voorstander van een snelle overdracht van het personeel voor de controles. Daartoe moet ook nog een samenwerkingsakkoord worden afgesloten. Het belangrijkste element in dat akkoord zal wellicht de unieke doorvoerautoriteit zijn, waarover de heer Meeus het zal hebben.

Samenwerkingsakkoord

De heer *Rudy Meeus* begint met de vaststelling dat er binnen België een unieke doorvoerautoriteit moet zijn. Momenteel is die doorvoerautoriteit ondergebracht bij de federale overheidsdienst. Ze beheert een databank waarin de kennisgevingen voor doorvoer en de meldingen van de afzonderlijke afvaltransporten worden geregistreerd. De controleurs zouden moeten kunnen beschikken over die gegevens. Deze cel geeft ook ondersteuning wanneer er vrachten moeten worden teruggestuurd. In Vlaanderen zijn er ongeveer 1400 kennisgevingen voor in- en uitvoer. In die federale cel voor doorvoer worden er jaarlijks ongeveer 400 kennisgevingen behandeld. Dat is dus een stuk minder. De criteria die worden gehanteerd voor het verlenen van doorvoervergunningen wegen ook lichter dan die voor de in- en uitvoer.

In het kader van het Vlinderakkoord werd gesuggereerd om die administratieve doorvoercel onder te brengen in de Interregionale Verpakkingcommissie. Daar zou die cel echter slechts een klein eilandje zijn. Als een van de personeelsleden bijvoorbeeld ziek wordt, komt de service in het gedrang. Bovendien moet men zorgen voor ruimte en ICT-hardware voor die personeelsleden.

OVAM is bereid om die personeelsleden op te nemen. OVAM beschikt over een databank die volledig identiek is aan die van de FOD. Bovendien kunnen die personeelsleden dan functioneren in een team van mensen die indien nodig voor elkaar kunnen inspringen. OVAM beschikt ook over een webloket, een inspectiepakket dat beschikbaar is voor alle controleurs. Dat kan zonder problemen worden opengesteld voor de Waalse en de Brusselse controleurs. De doorvoerproblematiek speelt zich momenteel vooral af in de Vlaamse zeehavens. Daarom is het logisch dat ook de administratieve ondersteuning van die controleurs gebeurt vanuit OVAM. In dit voorstel zou OVAM dus het ‘focal point’ worden voor de doorvoer doorheen België.

OVAM zal dat voorstel voorleggen bij de onderhandelingen over het samenwerkingsakkoord. Dat akkoord moet in werking treden na de overgangsperiode. In dit scenario is er een eenmalige kost van 25.000 tot 50.000 euro voor de transfer van de data van de FOD VVVL naar de databank van OVAM. OVAM zou aan de andere gewesten ook een bijdrage willen vragen in de personeelskosten van de 1,8 vte die bij OVAM zouden worden ondergebracht.

2. *Vragen en antwoorden*

De heer *Hermes Sanctorum* vindt dat de nota van de administratie over de doorvoer van afvalstoffen een degelijk document is, dat de knelpunten duidelijk in kaart brengt. Er blijven echter heel wat vraagtekens. Blijkbaar is het niet duidelijk hoeveel mensen er uiteindelijk worden overgeheveld. De coördinator Inspecties zal de overstap niet maken. De Milieu-inspectie wil meer inzetten op de sanctionering, maar het is niet duidelijk hoe dat precies zal verlopen.

De heer *Bart Martens* wil weten of de Milieu-inspectie na de regionalisering beter in staat zal zijn om de illegale export van elektroschroot en van autowrakken aan te pakken. Is de Milieu-inspectie daartoe voldoende uitgerust?

De heer *Bart Palmans* antwoordt dat lange tijd onduidelijk gebleven is wat er zou gebeuren met de unieke doorvoerautoriteit inzake vergunningen. Uiteindelijk is er beslist dat dit een regionale bevoegdheid zou worden.

De federale personeelsleden doen hun werk graag en goed. Daarom zou de Milieu-inspectie hen graag binnenhalen. Ze aarzelen om de overstap te maken, onder meer wegens de verloning. De coördinator Inspecties zal binnenkort een andere taak opnemen binnen de FOD.

De heer *Bart Martens*, voorzitter, veronderstelt dat die persoon nochtans over een cruciale expertise beschikt.

De heer *Bart Palmans* antwoordt dat de Milieu-inspectie dit probleem intern zal moeten oplossen. In de praktijk werken de verschillende inspecteurs al jaren met elkaar samen en kennen ze elkaars werkwijze. De federale ambtenaren zijn pas sinds de wetswijziging van 2011 bevoegd voor sanctionering.

Het is de bedoeling om in de toekomst meer in te zetten op de verbalisering en op de gerechtelijke vervolging. Op dat vlak moet er, in samenspraak met het openbaar ministerie, vooruitgang kunnen worden geboekt. Nu worden er heel wat containers tegengehouden, uitgeladen en in Vlaanderen verwerkt. Af en toe wordt er een container teruggestuurd naar het buitenland. De stroom blijft echter komen. Blijkbaar is het rendabel om af en toe enkele duizenden euro's te verliezen op het transport als er toch nooit een gerechtelijk vervolg komt.

Op de vraag of de Milieu-inspectie voldoende uitgerust is voor haar opdracht antwoordt de heer Palmans dat er in principe niet veel problemen mogen zijn omdat de werkwijze van de Vlaamse Milieu-inspectie gelijkaardig is aan die van de FOD. De situatie zal in elk geval duidelijker worden als een enkele dienst bevoegd is voor de doorvoer en voor de in- en uitvoer.

De heer *Jean-Pierre Heirman*, secretaris-generaal van het Departement LNE, vult dit antwoord aan. Door de opname van de vier federale inspecteurs in het team van de Milieu-inspectie, dat een honderdtal leden telt, kan men 24 uur op 24 en 7 dagen op 7 een dienstverlening garanderen. De efficiëntie zal dus zeker groter worden.

De heer *Bart Martens* vraagt of het de bedoeling is om bepaalde feiten te catalogeren als inbreuken, en niet langer als misdrijven, zodat ze ook administratiefrechtelijk kunnen worden afgehandeld als het gerecht niet optreedt. Dat is mogelijk op basis van het Milieuhandhavingsdecreet. Ook misdrijven kunnen door de procureur des Konings worden doorgestuurd naar de afdeling Milieuhandhaving van het Vlaamse Gewest. Misschien leidt dit tot een verruiming van de handhavingsmogelijkheden.

De heer *Bart Palmans* antwoordt dat er daarover nog niet is nagedacht. Voor het transport van afvalstoffen is de Europese richtlijn inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht (2008/99/EG) van groot belang. Het artikel 2, punt 35, van de EVOA over illegale afvaltransporten wordt daarin expliciet vermeld. Illegale grensoverschrijdende afvaltransporten zouden bij voorkeur strafrechtelijk moeten worden behandeld.

De heer *Hermes Sanctorum* heeft uit het groenboek begrepen dat er op dit ogenblik nog niet veel gebruik wordt gemaakt van de bestuurlijke sanctionering omdat er weinig processen-verbaal worden opgemaakt. Hij heeft niet goed begrepen hoe de inspectie dat in de toekomst wil aanpakken op het regionale niveau.

De heer *Bart Palmans* antwoordt dat dit op het federale niveau bij zijn weten niet gebeurt. Die piste zou dus moeten worden opgestart op het regionale niveau.

De heer *Jean-Pierre Heirman* zegt dat dit eigenlijk slechts een aanvulling is bij de huidige Vlaamse regelgeving. Dit zal worden opgenomen in het Milieuhandhavingsdecreet. Een beroep zal mogelijk zijn bij het Milieuhandhavingscollege, dat de beroepsinstantie is tegen bestuurlijke boetes.

Afdeling 2. Nationale Klimaatcommissie en responsabilisering inzake klimaat

1. Toelichting

Context klimaatbeleid

De heer *Jorre De Schrijver*, beleidsmedewerker Klimaat van de afdeling Lucht, Risicobeheer, Milieu en Gezondheid van LNE, schetst eerst de context van het klimaatbeleid. In de Kyotoperiode van 2008 tot 2012 werd voor het eerst een emissiereductiedoelstelling opgelegd per land. Voor België ging het om een verplichte reductie van de emissies met 5,2 percent in vergelijking met 1990. In de praktijk werd een beperkt aantal Assigned Amount Units toegewezen aan België. Als de emissies hoger liggen dan de AAU's dan moet België bijkomende emissierechten of projectkredieten aankopen.

De Belgische reductiedoelstelling werd uiteraard verdeeld tussen de verschillende entiteiten. De gewesten leveren de emissierechten in a rato van hun uitstoot. De federale over-

heid heeft zich geëngageerd tot een aantal emissiereducerende maatregelen en tot een beperkte aankoop van projectkredieten.

In de periode 2013-2020 vormen de 20-20-20-doelstellingen de context voor het klimaatbeleid. Het is de bedoeling om in 2020 twintig percent hernieuwbare energie te hebben, twintig percent minder energieverbruik dan in het business-as-usualscenario en twintig percent minder uitstoot van broeikasgassen ten opzichte van 1990. Het klimaatbeleid is opgedeeld in twee soorten van emissies, de ETS-emissies en de niet-ETS-emissies. De ETS-emissies vallen onder het systeem van de verhandelbare emissierechten. Dat heeft betrekking op de energie-intensieve industrie en de elektriciteitsproductie. De niet-ETS-emissies hebben betrekking op sectoren als gebouwen, land- en bosbouw, transport en niet-ETS-industrie en energie. Beide soorten emissies zijn ongeveer even groot.

De Europese doelstelling van een uitstootvermindering met twintig percent in vergelijking met 1990 komt neer op een vermindering met veertien percent in vergelijking met 2005. Voor de ETS-sectoren gaat het om een vermindering met 21 percent in vergelijking met 2005 en voor de niet-ETS-sectoren om een vermindering met 10 percent.

Alle ETS-installaties moeten jaarlijks European Union Allowances inleveren a rato van hun geverifieerde emissies. De totale hoeveelheid EUA's daalt lineair in de periode 2013-2020. In 2020 zou die 21 percent lager moeten liggen dan in 2005. De EUA's worden gedeeltelijk gratis toegewezen aan de bedrijven en gedeeltelijk geveild. België veilt ongeveer 2,5 percent van de totale hoeveelheid EUA's. De opbrengsten van de veilingen komen de lidstaten toe. Vlaanderen krijgt zijn deel via de intra-Belgische inspanningsverdeling.

Voor de niet-ETS-sector moeten de Belgische emissies in 2020 vijftien percent lager liggen dan in 2005. Als dat niet lukt, dan moet België jaarlijks extra emissierechten inleveren of moet de kloof gedicht worden via de inzet van flexibele mechanismen.

Zesde staatshervorming

Binnen het thema klimaatbeleid en de zesde staatshervorming zijn er drie verschillende topics. Vooreerst is er het klimaatresponsabiliseringsmechanisme, dat men vorm gegeven heeft in de Bijzondere Financieringswet en via een gewone wet inzake klimaatresponsabilisering. Ten tweede is er het versterken en optimaliseren van de Nationale Klimaatcommissie. Dat is opgenomen in het Vlinderakkoord, maar het is nog niet omgezet in een ontwerp van wetgeving. Ten slotte is er de verbreding van het substitutierecht inzake klimaatbeleid. Dat is opgenomen in artikel 38 van het voorstel van bijzondere wet met betrekking tot de zesde staatshervorming.

Klimaatresponsabiliseringsmechanisme

Het klimaatresponsabiliseringsmechanisme is vrij eenvoudig. Voor alle gewesten wordt er een bepaald emissiereductietraject opgelegd voor de emissies uit de gebouwensector, zowel voor de residentiële als voor de tertiaire sector. Als de emissies van een bepaald gewest hoger liggen dan het emissiereductietraject, dan wordt dit gewest gesanctioneerd door het afhouden van een malus van de inkomsten van dit gewest. Als de emissies lager liggen dan het emissiereductietraject, dan ontvangt het gewest een bonus vanwege de federale overheid.

Het emissiereductietraject moet worden vastgelegd in een koninklijk besluit. Dat gebeurt op voorstel van de NKC waarin alle gewesten zijn vertegenwoordigd. Het eerste traject

geldt voor de periode van 1 januari 2015 tot 31 december 2020. Later zullen er vierjaarlijkse trajecten worden vastgelegd, in functie van de EU-doelstellingen.

De procedure voor de vastlegging van het emissiereductietraject is vormgegeven in de gewone wet inzake klimaatresponsabilisering. Het Federaal Planbureau zal samen met de gewesten een studie uitvoeren over coherente trajecten voor de gewesten. Hierbij worden criteria gebruikt als de prognoses, het huidige beleid, het reductiepotentieel en de kosten en baten. Die analyse wordt uiterlijk zes maanden voor de vastlegging van de trajecten bezorgd aan de NKC. Die kan vervolgens de trajecten voorleggen aan de federale ministerraad. Als de NKC geen voorstel van trajecten indient, geldt het zogenaamde ‘fallback-traject’ dat is opgenomen in de Financieringswet. Dan moeten de gebouwenemissies in 2020 twintig percent lager liggen dan in 2005 en in 2030 34 percent lager.

De malus die de gewesten moeten betalen, wordt bepaald als het verschil tussen de eigenlijke emissies en het emissieplafond, vermenigvuldigd met de prijs van de EUA. Dit bedrag wordt afgehouden van de gewestelijke inkomsten uit de personenbelastingen. De bonus die de gewesten zouden ontvangen wordt gefinancierd uit de federale veilingopbrengsten. De jaarlijkse malus van een gewest mag niet meer bedragen dan vijftig percent van de ontvangen veilingopbrengsten van dat gewest. De jaarlijkse bonus die totaal door de federale overheid wordt betaald, mag niet meer bedragen dan de inkomsten van de federale staat uit de veilingopbrengsten. De bonussen en malussen moeten aan het klimaatbeleid worden besteed.

Optimalisatie Nationale Klimaatcommissie

De NKC werd gecreëerd door het samenwerkingsakkoord van 14 november 2002. De drie gewesten en de federale overheid zijn vertegenwoordigd in die commissie. De belangrijkste taken van de NKC zijn de goedkeuring van de Belgische rapporteringen inzake het klimaatbeleid, de voorbereiding en de uitvoering van het Nationaal Klimaatplan en het fungeren als overlegorgaan tussen de verschillende betrokken entiteiten inzake klimaatbeleid. Dat laatste is in de praktijk het belangrijkste.

Verruimd substitutierecht

Het verruimde substitutierecht komt in de praktijk hierop neer dat de federale staat in de plaats kan treden van het gewest als een gewest een bepaalde verplichting in het kader van het raamverdrag inzake klimaatverandering of een bepaalde Europeesrechtelijke verplichting inzake broeikasgasreductie niet nakomt en als de Europese Commissie een gemotiveerd advies heeft uitgebracht. In de memorie van toelichting van de wet wordt er een groot aantal richtlijnen opgesomd waarop het verruimde substitutierecht van toepassing is.

Aandachtspunten

LNE wil nog een aantal punten onder de aandacht brengen. De klimaatresponsabilisering maakt deel uit van de zesde staatshervorming, maar er is geen bevoegdheidsoverdracht van de federale overheid naar de gewesten. Het gaat veeleer om een instrument om de klimaatinspanning en de veilingopbrengsten te verdelen onder de gewesten en de federale overheid. Het is natuurlijk ook een instrument om de gewesten aan te zetten tot het verminderen van hun emissies in de bouwsector. De Raad van State zegt dat het instrument de manier beïnvloedt waarop gewesten hun exclusieve bevoegdheid om broeikasgassen te reduceren, kunnen uitoefenen.

De gewesten zijn al geresponsabiliseerd in het kader van de EU-doelstelling. Zij moeten emissierechten inleveren als hun emissies hoger liggen dan de EU-doelstelling, de federale overheid niet. Via dit mechanisme worden de gewesten extra geresponsabiliseerd, maar de federale overheid niet. Het mechanisme is uiteraard ook een bijkomende stimulans om in te zetten op interne emissiereducties. De kost van de bonus en de malus die moet worden betaald, zal wellicht een stuk hoger liggen dan de kost van het inzetten van de zogenaamde flexibiliteitsmechanismen om de Europese doelstellingen te halen. De EUA's hebben namelijk een hogere waarde dan de flexibiliteitsmechanismen.

Men dient te beseffen dat het in ieder geval moeilijk zal worden om gelijkwaardige emissiereductietrajecten vast te leggen voor alle gewesten. Vooreerst is het moeilijk om de gebouwenemissies juist af te bakenen. Het is ook niet evident om de verschillende criteria tegen elkaar af te wegen. Ten slotte zal moeten worden uitgemaakt hoe wordt omgegaan met de historische inspanningen die geleverd zijn door een gewest. De Raad van State waarschuwt in haar advies ook voor een scheeftrekking tussen de sectoren, waarbij het inzetten op de bouwsector ten koste zou gaan van andere sectoren zoals transport of landbouw.

Dan zijn er nog een aantal aandachtspunten in verband met de bonus-malusregeling. Dit mechanisme geeft een duidelijke stimulans aan de gewesten om hun emissies te reduceren. In principe komt de financiële last van het emissiereductiebeleid namelijk bij de gewesten te liggen. Dit gaat echter niet gepaard met een grote overdracht van middelen en gebeurt in een context van afbouw van de federale belastingverminderingen inzake energiebesparing. Bovendien liggen de federale emissiereducties in de periode 2008-2012 volgens de voorlopige prognoses iets lager dan was vooropgesteld.

De mali die eventueel moeten worden betaald aan de federale overheid, moeten worden besteed aan het klimaatbeleid. Het is echter onduidelijk welke maatregelen de federale overheid hiermee zou kunnen nemen.

De heer De Schrijver denkt dat er inderdaad nood is aan een transparant en efficiënt overlegorgaan, met duidelijk omlijnde taken. De NKC kan een rol spelen in de communicatie en de coördinatie van de gewestelijke rapporteringen inzake klimaat.

De toepassing van substitutie door wetgevende indeplaatsstelling is in de praktijk moeilijk toepasbaar en zorgt voor een juridisch kluwen. De toepassing van substitutie door recuperatie van financiële middelen door de federale overheid kan tot conflicten leiden tussen de verschillende gewesten. Daarom is het belangrijk om in te zetten op preventie. Het is belangrijk om systematisch in een vroeg stadium te bepalen wie verantwoordelijk is voor welke bevoegdheden inzake EU-omzettingen. Er is ook waakzaamheid geboden voor een de facto recuperatie door de federale overheid van gewestelijke bevoegdheden.

Voorts wint ook de gewestelijke participatie aan de onderhandelingen over internationale verplichtingen aan belang. Het substitutierecht kan van toepassing zijn als de Europese Commissie een met redenen omkleed advies geeft. Een gewest zou dit met redenen omkleed advies moeten kunnen betwisten voor het Europees Hof van Justitie.

Volgende stappen

Er moeten nog een aantal stappen worden gezet. De gewestelijke emissiereductietrajecten moeten worden vastgelegd. Daarvoor zal men de procedure van de gewone wet inzake klimaatresponsabilisering moeten volgen. De Vlaamse Regering zou ook het Vlaamse klimaatbeleid voor de bouwsector kunnen versterken om de bonussen maximaal op te

strijken. De gebouwensector is verantwoordelijk voor 38 percent van de niet-ETS-emissies. Volgens het Vlaams Mitigatieplan is er tussen 2005 en 2020 een daling van 22 percent mogelijk met de geplande maatregelen. Dan nog blijft het reductiepotentieel van deze sector groot.

De pijlers van het huidige beleid zijn: regelgeving, informatie, financiële instrumenten en het opleggen van energiebesparingsmechanismen, onder meer in de vorm van openbare dienstverplichtingen. Er zijn echter nog mogelijkheden voor bijkomend beleid. Vooreerst is een verdieping van de huidige maatregelen mogelijk, zoals de zogenaamde combipremie voor energierenovaties, die recent door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Er zijn ook andere nieuwe maatregelen mogelijk. Belangrijk hierbij is dat de gebouwenemissies jaarlijks in kaart zullen worden gebracht. Extra maatregelen kunnen worden geïnduceerd via het Actieplan Energie-efficiëntie dat binnenkort van start gaat. Nieuwe interne maatregelen voor de gebouwensector kunnen eventueel vanuit het Vlaams Klimaatfonds worden gefinancierd.

Voor de NKC is het wachten op een voorstel tot hervorming van de interne werking en op een voorstel tot aanpassing van het samenwerkingsakkoord van 14 november 2002. Voor het substitutiemechanisme zou men in het Overlegcomité de reikwijdte van de klimaatsubstitutie kunnen vastleggen en een verdeelsleutel kunnen uitwerken voor de recuperatie van sancties. Het is ook belangrijk om systematisch en zo vroeg mogelijk de omzettingstrajecten en de bevoegdheidsverdeling vast te leggen.

2. *Vragen en antwoorden*

De heer *Hermes Sanctorum* heeft de indruk dat er door LNE vooral kritiek wordt geleverd op de klimaatresponsabilisering en dat er minder aandacht is voor mogelijke stappen vooruit. In het groenboek is trouwens als tweede optie opgenomen: het klimaatresponsabiliseringsmechanisme niet uitwerken. Dat is vreemd, meent het lid.

Hij beseft wel dat men het responsabiliseringsmechanisme iets breder had moeten opvatten. Nu wordt er inderdaad gefocust op de woningen. De heer Sanctorum vindt dat de transportsector had kunnen worden meegenomen. De Vlaamse administratie moet dit instrument gebruiken om in te zetten op het gigantische reductiepotentieel dat nu eenmaal bestaat in die sector.

Er is sprake van mogelijke nieuwe interne maatregelen met financiering vanuit het Vlaams Klimaatfonds. Het probleem is echter dat het Vlaams Klimaatfonds net wordt gefinancierd uit de opbrengst van de veiling van emissierechten. Dreigt de Vlaamse overheid zo niet in een cirkelredenering terecht te komen?

De heer *Wilfried Vandaele* beseft dat de administratie de opdracht had om te onderzoeken welke impact de zesde staatshervorming zal hebben op de Vlaamse bevoegdheden. De conclusies stemmen het lid niet vrolijk. Er is geen bevoegdheidsoverdracht van de federale overheid naar de gewesten. Er is zelfs eerder een omgekeerde beweging bezig. De federale overheid versterkt haar greep op de gewesten. Dat geldt zeker voor het substitutierecht. De substitutie kan in werking treden van zodra de Europese Commissie een advies uitbrengt, zonder dat de gewesten zich kunnen verdedigen. Daar heeft de N-VA-fractie het moeilijk mee.

Via het bonus-malussysteem worden de gewesten inderdaad extra geresponsabiliseerd, maar niet de federale overheid. De verantwoordelijkheid wordt dus helemaal bij de regio's gelegd. De federale overheid wil gewestelijk geld gaan opsparen in een federaal begrotingsfonds. Het bedrag van de bonus wordt beperkt tot het federale aandeel van de

opbrengsten van de veulingsrechten. Het nieuw opgerichte begrotingsfonds omvat echter ook de gewestelijke mali en die lijken toch veel substantiëler. Ze kunnen namelijk oplopen tot vijftig percent van het gewestelijke gedeelte van de veilingopbrengsten van dat jaar. Er is een stok en een wortel, maar de stok is in dit geval veel indrukwekkender dan de wortel. Het is volgens de heer Vandaele maar de vraag of dit systeem het leefmilieu ten goede zal komen.

De heer *Bart Martens*, voorzitter, stelt vast dat er onduidelijkheid is rond de scope van het substitutierecht. Ook de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen merkt dat op in haar advies van 5 december 2013. De federale staat kan in de plaats treden van een gewest van zodra dat gewest de Europeesrechtelijke verplichtingen die betrekking hebben op het verminderen van de emissies van broeikasgassen, niet nakomt en de Europese Commissie een gemotiveerd advies heeft uitgebracht. Het is duidelijk dat de richtlijnen inzake hernieuwbare energie en energie-efficiëntie daaronder zullen vallen. Is het al duidelijk welke andere richtlijnen onder die scope zullen vallen? Zal het substitutierecht ook gelden voor richtlijnen die een vermindering van de emissies van broeikasgassen als nevendoelstelling hebben, zoals de richtlijn inzake industriële emissies.

Wat is de verhouding tussen de responsabilisering, dus het bonus-malussysteem, met de mogelijkheid om de gewesten te penaliseren als ze de doelstellingen van hun emissiereductietraject niet halen, en het substitutierecht, waarbij de federale overheid in de plaats kan treden van de gewesten en de factuur kan doorschuiven naar de gewesten? Is het altijd het een of het ander, of kunnen beide mechanismen tegelijk worden toegepast? Ook dat is een opmerking van de Minaraad.

De Minaraad vindt het zogenaamde terugvaltraject, dat zou worden opgelegd als er binnen de NKC geen akkoord kan worden bereikt over de emissiereductietrajecten, weinig ambitieus. Zelfs in het business-as-usualscenario zou de uitstoot van de bouwensector lager liggen dan het terugvaltraject dat voor het Vlaamse Gewest in het vooruitzicht wordt gesteld.

De heer Vandaele betreurt dat de federale overheid niet geresponsabiliseerd wordt door de bonus-malusregeling. Maar de heer Martens stelt vast dat de federale overheid nog heel weinig bevoegdheden in handen heeft om de uitstoot van CO₂ te reduceren, tenzij dan de productnormering voor bijvoorbeeld de motorbrandstoffen.

Voorts is het voor de heer Martens nog altijd niet duidelijk wat er gaat veranderen aan de werking van de NKC. Er is in die commissie nog altijd geen akkoord gevonden over de lastenverdeling. Kunnen de overheden niet afspreken dat ze, bij het uitblijven van een akkoord rond lastenverdelingen binnen de NKC, de Europese verdeelsleutels zullen hanteren?

De heer *Jorre De Schrijver* meent dat de Vlaamse overheid met het Vlaams Klimaatfonds wel degelijk werk kan maken van het reduceren van de emissies in de bouwensector. Een van de mogelijke uitgavencategorieën van het Vlaams Klimaatfonds is het nemen van interne maatregelen. Door het responsabiliseringsmechanisme en door het hoge emissiereductiepotentieel zal een versterkte inzet op de bouwensector zeker mogelijk worden. De bonussen van de federale overheid kunnen misschien nog voor wat extra inkomsten zorgen. De mali zouden niet meteen een invloed hebben op de veilingopbrengsten van de gewesten, want die zouden van de inkomsten van de personenbelasting worden afgehouden.

Er was een vraag naar de scope van het substitutierecht. De heer De Schrijver betwijfelt of de richtlijn Industriële Emissies in dat verband vermeld werd. De richtlijn Emissiehandel wordt echter wel vermeld, en daar gaat het toch over meer dan het reduceren van de emissies. Daarom pleit hij voor een duidelijke afbakening van het substitutierecht in het Overlegcomité.

Het substitutierecht en het klimaatresponsabiliseringsmechanisme zijn in principe twee verschillende dingen. Het substitutierecht gaat over het naleven van Europeesrechtelijke verbintenissen. Met het klimaatresponsabiliseringsmechanisme wordt er een extra verbintenis opgelegd aan de gewesten.

Men zou kunnen zeggen dat het terugvaltraject haalbaar is. Uit de prognose in het Vlaams Mitigatieplan blijkt dat een reductie met 22 percent mogelijk is in de gebouwensector. Uiteraard gaat deze prognose gepaard met de nodige onzekerheden. Als een ambitieus traject wordt vastgelegd, bestaat het risico dat de doelstellingen niet worden gehaald. Dit zou er toe leiden dat er een malus aan de federale overheid moet worden betaald.

Over de hervorming van de NKC heeft de heer De Schrijver niet veel bijkomende informatie. In het institutioneel akkoord werd afgesproken om de NKC te versterken. Een efficiëntere organisatie ervan is inderdaad mogelijk. Het is niet aan de spreker om te reageren op de opmerking dat de regeringen bij de interne Belgische lastenverdeling zouden kunnen kiezen voor het toepassen van de Europese sleutels. Het Vlaams Mitigatieplan ging wel uit van de Europese verplichting die aan België werd opgelegd, namelijk een emissiereductie met vijftien percent.

De heer *Hermes Sanctorum* komt terug op zijn opmerking over het Vlaams Klimaatfonds. Enerzijds is het principe van de klimaatresponsabilisering dat de opbrengsten van de veiling van emissierechten op federaal niveau worden geblokkeerd en vervolgens worden verdeeld op basis van de inspanningen. Anderzijds is het de bedoeling van de Vlaamse Regering om de nieuwe interne maatregelen te financieren vanuit het Vlaams Klimaatfonds. Dat fonds zal echter niet veel middelen bevatten. Als ook nog rekening wordt gehouden met de vergoeding voor de indirecte ‘carbon leakage’, dan blijft er te weinig geld over voor de voornaamste prioriteit. Het lid vreest dat men op den duur terechtkomt in een cirkelredenering. De Vlaamse overheid wil een beloning bekomen door te rekenen op die bonus.

De heer *Jorre De Schrijver* antwoordt dat het Vlaams Klimaatfonds in eerste instantie wel degelijk gespijsd wordt op basis van het Vlaamse aandeel van de veilingopbrengsten. Het is pas in tweede instantie dat het responsabiliseringsmechanisme tot extra inkomsten kan leiden voor het Vlaams Klimaatfonds (via het ontvangen van bonussen).

De heer *Hermes Sanctorum* veronderstelt dat een deel van de middelen toch ergens geblokkeerd zal worden. Het kan niet de bedoeling zijn om het geld eerst te storten en om het daarna opnieuw op te vragen omdat de inspanningen onvoldoende zijn.

De heer *Jorre De Schrijver* antwoordt dat in de ontwerpteksten geen sprake is van een gegarandeerde blokkering van een deel van de opbrengsten. In de praktijk zou dat ook heel moeilijk zijn. Als elk gewest perfect op zijn emissiereductietraject zit, moeten er overigens bonussen noch malussen worden betaald.

De heer *Hermes Sanctorum* vraagt welke prijs er bij de berekening van de bonus of de malus wordt gehanteerd voor de EUA.

De heer *Jorre De Schrijver* antwoordt dat de bijzondere wet het heeft over de gemiddelde prijs van de EUA in het jaar waarop het traject betrekking heeft.

De heer *Bart Martens* vraagt bij welke sector de emissies in het kader van stadsverwarming worden gerekend: bij de energiesector (ETS-sector) of bij de gebouwen (niet-ETS-sector)?

De heer *Jorre De Schrijver* antwoordt dat alle emissies die worden uitgestoten binnen de milieuvergunning van een ETS-installatie onder de ETS-sector vallen.

Conclusie

De heer *Bart Martens*, voorzitter, merkt nog op dat het verslag van deze gedachtewisseling wordt overgemaakt aan de commissie Algemeen Beleid, waar een slotdebat zal worden gehouden over de voorbereiding van de implementatie van de zesde staatshervorming.

Bart MARTENS,
voorzitter

Tinne ROMBOUTS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AAU	Assigned Amount Units
EG	Europese Gemeenschap
ETS	emissions trading scheme
EU	Europese Unie
EUA	European Union Allowances
EVOA	Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen
FOD	Federale Overheidsdienst
ICT	informatie- en communicatietechnologie
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
NKC	Nationale Klimaatcommissie
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLAREMA	Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
vte	voltijdsequivalent
VVVL	Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (FOD)